

УДК 619:618:636.2

СТАН СТАТЕВИХ ОРГАНІВ ВИСОКОПРОДУКТИВНИХ КОРІВ ПЕРЕД СТИМУЛЯЦІЄЮ СТАТЕВОЇ ЦИКЛІЧНОСТІ

М. О. Травецький, аспірант, А. Й. Краєвський, д. вет. н., професор
m.travetsky@gmail.com

Сумський національний аграрний університет, м. Суми

Фізіологічний перебіг інволюційних процесів статевих органів корів характеризується відновленням статевої циклічності впродовж 30–45 днів після отелення, що вказує на їх гінекологічне здоров'я. Проте внаслідок розвитку патологічних процесів в організмі тварин, пов'язаних з порушенням умов утримання, годівлі та експлуатації, інволюція гальмується і виникають гінекологічні захворювання.

Метою досліджень було визначити стан статевих органів у корів перед використанням протоколів стимуляції та синхронізації статевої циклічності. Визначення стану статевих органів у корів проводили на молочних фермах господарств, що належать компанії Кернел. Середня молочна продуктивність корів становила 6000–8000 кг. На першому етапі досліджень визначали частоту спонтанного прояву статевої циклічності та запліднюваність корів протягом 60 днів після отелення. На наступному етапі досліджень визначали поширеність гінекологічної патології у неплідних корів. Під час дослідження корів звертали увагу на стан матки та яєчників як за трансректальною пальпацією, так і, за сонографією. Тварин з функціональними утвореннями в яєчнику (жовті тіла, зрілі фолікули) та регідною маткою, розміщеною на лобкових кістках тазу та/або на границі тазової й черевної порожнини, відносили до клінічно здорових корів без гінекологічної патології. Тварин з розслабленою маткою, яка не реагувала на пальпацію та/або її роги опускалися у червну порожнину відносили до групи тварин з патологією матки, зумовленою її гіпотонією й атонією. Тварин із запальними процесами у статевих органах відносили до цієї групи. Групу корів з функціональними розладами яєчників формували з тварин, в яєчниках яких були відсутні функціональні утворення (жовті тіла і зрілі фолікули), тобто з гіпофункцією яєчників. До цієї ж групи відносили тварин з кістами яєчників, які мали діаметр більший як 2 см та ущільненими — переродженими яєчниками. У 14,3 % корів стадія збудження статевого циклу проявилася спонтанно протягом 60 днів після отелення (Табл. 1). Запліднюваність корів становила 33,4 %.

Таблиця 1

**Запліднюваність корів за спонтанного прояву стадії збудження статевого циклу
протягом 60 днів після отелення**

Показники	Отелились		Спонтанно проявили стадію збудження		Запліднилися	
	п	%	п	%	п	%
Осінь	525	21,0	73	13,9	18	24,7
Зима	566	22,7	106	18,7	45	42,5
Весна	773	31,0	127	16,4	36	28,4
Літо	631	25,3	50	7,9	20	40,0
Разом	2495	100	356	14,3	119	33,4

Під час гінекологічного дослідження корів з анафродизією протягом 60 днів після отелення діагностували функціональні розлади матки та яєчників і запальні процеси статевих органів у 59,5 % тварин (Табл. 2).

Таблиця 2

Поширеність гінекологічної патології у корів з анафродизією на 50–60 доби після отелення

Показники	Тварини з анафродизією			Функціональні розлади, запалення та переродження матки		Функціональні розлади та переродження яєчників	
	п	гінекологічна патологія		п	%	п	%
		п	%				
Осінь	452	198	43,8/15,7	135	29,9/10,6	63	13,9/5,0
Зима	460	289	62,8/22,7	176	38,3/13,8	113	24,6/8,9
Весна	646	307	47,5/24,1	141	21,8/11,1	122	18,9/9,6
Літо	581	478	82,3/37,6	264	45,4/20,8	214	36,8/16,8
Разом	2139	1272	59,5	761	35,6/59,7	512	23,9/40,3

Гінекологічна патологія у корів з анафродизією діагностувалась в основному у вигляді функціональних розладів матки і хронічних запальних процесів статевих органів (35,6 %) та дисфункції яєчників (23,9 %).

У 14,3 % високопродуктивних корів проявляється статева циклічність протягом 60 днів після отелення, а запліднюється 4,8 %. Водночас гінекологічна патологія реєструється у 59,8 % неплідних тварин у вигляді функціональних розладів матки і запалення статевих органів (59,7 %) та яєчників (40,3 %).